

Arktisen alueen tilanne Yhdysvaltojen ja Venäjän
uutislähteissä retorisen analyysin avulla tarkasteltuna

Jenna Ryhänen

Kandidaatintutkielma

Valtio-oppi

Humanistis-Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Syksy 2018

Sisällys

1.Johdanto.....	3
1.1. Arktinen alue käsitteenä.....	4
1.2. Aikaisempia tutkimuksia Arktisesta alueesta.....	6
2.Aineiston tarkasteleminen.....	7
2.1. Katsaus Arktiseen Foorumiin.....	10
3. Teorian hahmottaminen.....	11
3.1. Argumentointi uuden retoriikan keskiössä.....	11
3.2. Yleisö vaikuttamisen kohteena.....	12
3.3. Eetos, paatos ja logos.....	14
3.4. Retorinen analyysi.....	14
4. Uutisartikkeleiden analysoiminen.....	15
4.1. “Putin says Russia wants to build good relations with US”.....	15
4.2. “A Melting Arctic Could Spark a New Cold War”.....	19
5.Lopuksi.....	23
6. Lähteet.....	26

1. JOHDANTO

Arktinen alue, kuten kaikki muutkin alueet, joutuvat aika ajoin ristiriitatilanteisiin, jotka johtuvat mm. Alueen luonnonvaroista, alueista tai sen asukkaista. Arktisen alueen suhteen on kyseessä ollut varsinkin aluejako, sillä se on ollut jollain tavalla epäselvää. Epäselvyys on liittynyt varsinkin merenpohjaan ja ulomman vesialueen käyttöön, jota jäsenvaltiot ovat yksi kerrallaan alkaneet lisäämään alueisiinsa. Esimerkiksi Venäjä on lähettänyt alueelle erilaisia retkikuntia tutkimaan Arktista auttaakseen heidän oman alueensa määrittämisessä. Esimerkiksi vuonna 2009 Venäjä jälleen uudisti näkemystään alueesta, johon tämän kyseisen määrittäksen mukaa sisältyi todella suuret luonnonvarat. Yhdysvallat suhtautuivat tähän rajaukseen kriittisesti ja närkästyivät Venäjän retkikuntien lipun pystyttämistä alueelle. Lipun pystyttäminen symboloi alueen kuulumista Venäjälle. (Rautala 2013, s. 4). Venäjän pystyttämä lippu oli provosoiva ele ja herätti närkästystä muissakin Arktisen alueen maissa.

Kiistat arktisen aluerajauksista ovat todennäköisesti saaneet virikkeitä Arktiksen maaperän luonnonvaroista, sillä alue on erittäin rikasta maaperää (mt. S. 2). Jäätikön sulaessa luonnonvarojen käyttö ja saanti helpottuu ja tästä voi seurata vielä enemmän kiistoja alueista ja niiden sisältämisestä luonnonvaroista. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että tänä päivänä arktisella alueella harjoitetaan paljon kansainvälistä yhteistyötä, jota johtaa Arktinen neuvosto. Neuvostoon kuuluu kahdeksan arktista valtiota: Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Islanti, Venäjä, Yhdysvallat ja Kanada. Arktinen neuvosto on hallitustenvälinen foorumi, jonka edistää alueen yhteistyötä ja vuorovaikutusta, se perustettiin vuonna 1996. (Arctic council: *A backrounder*). Juuri tämä yhteistyö, jota neuvosto ajaa ja ylläpitää, on tärkeä tekijä Arktisen alueen turvallisuudelle, sillä se ainakin osaltaan ennalta ehkäisee mahdollisia konflikteja sekä ratkoo ristiriitoja arktisten maiden välillä. Yhteistyön avulla aluetta pystytään myös kehittämään sekä turvaamaan asukkaiden elin olot, mitä yksi valtio ei samalla tavoin pystyisi mahdollistamaan.

Tutkimusaiheeni on arktisen alueen tilanne, jota tarkastelen Yhdysvaltojen sekä Venäjän uutisartikkeleiden pohjalta. Olen valinnut kaksi uutisartikkelia, jotka avaavat luvussa

”Aineiston tarkastelua”. Keskityn erityisesti analysoimaan Arktisen tilanteesta käytettyä retoriikkaa ja kuinka se eroaa niin Venäjän kuin Yhdysvaltojen uutislähteissä. Käytän työssäni hyväksi retoriikka -analyysia, jonka avulla pyrin paljastamaan molempien lähteiden tarkoitusperiä sekä eroavaisuuksia. Apuna olen lisäksi käyttänyt Arktisen neuvoston virallisia dokumentteja Fairbanksin ministeri –kokouksesta, Yhdysvaltojen puheenjohtajakaudelta, vuodelta 2017. Tutkimuksessani haluan vastata kysymykseen: *Millä tavoin Arktisen alueen tilanteen kuvailu ja keskustelu eroaa Yhdysvaltojen ja Venäjän uutislähteissä?* Tarkastelen retorisen analyysin avulla mm. Millä tavalla artikkelit pyrkivät vaikuttamaan yleisöön sekä mitä sillä kenties haetaan ja miksi.

Aiheeni valintaan vaikutti suuri kiinnostus Arktista kohtaan sekä suurvaltojen, Venäjän ja Yhdysvaltojen, suhteeseen ja politiikkaan. Arktinen alue on lisäksi Suomessa agendalla tällä hetkellä erityisen paljon, sillä Suomi on Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa 2018-2019, joten aihe on myös ajankohtainen ja paljon esillä julkisessa keskustelussa. Halusin tuoda tutkimukseeni hieman erilaisen lähtökohdan, sillä olen paljon lukenut kirjoituksia Arktisesta yhteistyöstä ja Arktiksen ympäristöstä. Tavoitteenani olikin tuoda esille eroja alueen tilanteen keskustelusta sekä painottaen, kuinka meitä lukijoita (yleisöä) pyritään ohjailemaan tahdottuun suuntaan uutisartikkeleiden avulla. Halusin ottaa tarkastelunäkökulmaksi suurvaltojen Venäjän ja Yhdysvaltojen mediat, sillä nämä kaksi valtiota herättävät monessa erityistä mielenkiintoa ja onkin todella kiinnostavaa tutustua maiden suhteisiin myös Arktiksella. On mielekästä tarkastella juuri näiden maiden uutislähteitä, sillä ne eroavat toisistaan moneltakin osin ainakin artikkeleissa, jotka itse olen tutkimukseeni valinnut. Työssäni käytän Arktisesta alueesta useasti suomen kielistä lyhennettä “Arktis”, tämän tuon esille, ettei mahdollisia väärinymmärryksiä synny.

1.1. Arktinen alue käsitteenä

Arktinen alue on yksi maailman harvinaisimmista alueista, jossa ihmisen kädenjälki ei ole vielä aiheuttanut niin näkyviä muutoksia. Alueen määritelmiä löytyy useita, sitä voi määrittellä esimerkiksi maantieteellisesti, poliittisten sopimusten tai ilmaston mukaan. Päätin käyttää työssäni maantieteellistä määrittelyä, sillä se on kaikista edellä mainituista selkein ja

lukijan helpoin ymmärtää. Arktista aluetta rajaa maantieteellisen määritelmän mukaan pohjoinen napapiiri (66° 33'N). Alueen poliittinen raja on hieman monimutkaisempi, sillä se usein liittyy rajaajan omiin poliittisiin intresseihin ja siksi tässä sen käyttäminen ei olisi relevanttia ja voisi johtaa väärinymmärryksiin. (Arktinen keskus). Arktista aluetta uhkaa erilaiset tekijät, suurimpana ja paljon keskustelun alla ollut ilmaston muutos, sillä jäätikkö sulaa alueella nopeaan tahtiin, joka aiheuttaa suuria muutoksia varsinkin alueen asukaskunnalle.

Arktisella alueella harjoitetaan paljon kansainvälistä yhteistyötä, jota johtaa Arktinen neuvosto, jonka jo aikaisemmin mainitsin. Yhteistyön lisäksi valtiolla on omat intressinsä ja tavoitteensa Arktiksella, joista tässä kontekstissa koen mielekkäänä mainita Yhdysvaltojen sekä Venäjän pyrkimykset. Yhdysvallat pyrkivät alueella mm. säilyttämään heidän kansallisen turvallisuuden tavoitteet sekä suojelemaan Arktisen ympäristöä sekä sen elinoloja (US. Department of State). Venäjän arktiset tavoitteet puolestaan liittyvät esimerkiksi alueen käyttöön maan sosioekonomisen kehityksen voimavarana sekä Arktiksen rauhan ja yhteistyön säilyttämiseen ja tukemiseen (Arctic council 2015). Molemmat valtiot listaavat tavoitteissaan pyrkimyksen suojella alueen ympäristöä sekä kehittää ja vahvistaa yhteistyötä Arktiksella (Arctic council 2015; US. Department of State).

Arktis on erittäin rikasta maaperää, sillä siellä sijaitsee 5% maapallon öljyistä sekä yli 20% maapallon kaasuista, (Rautala 2013, s. 2). Toki tällä hetkellä nämä luonnonvarat ovat ulottumattomissa jään alla, mutta jäätikön nopean sulamisen myötä, niiden saatavuus paranee. Juuri tämä rikas maaperä on todennäköisesti yksi niistä tekijöistä, miksi arktinen alue kiinnostaa paljon sen jäsenvaltioita, varsinkin nyt kun ilmaston lämpeneminen vapauttaa luonnon rikkauksia helpommin saataville. Tämän tyyppisistä kiistatilanteista on harvemmin mainintaa missään virallisissa dokumenteissa. Esimerkiksi Venäjä on johtava maa Arktiksella näiden rikkauksien takia, sillä sen alueella sijaitsee 41% alueen öljyistä sekä 70% kaasuista (Rautala 2013, s. 2).

1.2. Aikaisempia tutkimuksia Arktisesta alueesta

Työni taustoittamiseksi olen kartoittanut muita tutkimuksia, joita aiheestani on tehty. Ensimmäisenä haluan mainita Arktisen instituutin teettämän artikkeli –sarja, jossa käsitellään mm. Venäjän sotilaallista sekä energia –painotteista kiinnostusta Arktiksella. Tämä on oman tutkimuksenikin kannalta erittäin mielenkiintoinen tutkimus, sillä kirjoittaja Paul Devyatkin keskustelelee mm. onko Arktiksella havaittavissa konfliktin uhkaa vai ei. Devyatkin myös analysoi olemassa olevaa debattia Venäjän toimista Arktiksella. (Devyatkin 2018).

Toisena tutkimuksena mainittakoon Maanpuolustuskorkeakoululta Ari Rautalan tekemä tutkimus Arktisesta alueesta Venäjän sotilaallisesta näkökulmasta. Olen itse myös käyttänyt artikkelia lähteenäni useasti työssäni, sillä Rautala käsittelee Arktista myös ympäristöllisesti näkökulmasta. Tutkimus paneutuu Arktiseen alueeseen Venäjän sotilaallisten intressien kautta, mikä on hyvin mielenkiintoista, sillä tällaista materiaalia ei juuri löydy Suomen kielellä. (Rautala 2018).

Viimeisenä haluan mainita Yhdysvaltojen Army war college :n teettämän tutkimuksen Venäjästä Arktiksella. Tutkimuksessa käsitellään pääsääntöisesti Venäjää ja sen intressejä alueella sekä tehdään katsaus Yhdysvaltojen tilanteeseen Arktiksella. Lopputuloksena mainitaan mm. Kuinka nimenomaan Venäjän Arktikseen liittyvät päätökset tulevaisuudessa vaikuttavat kansainväliseen yhteistyöhön alueella sekä uhkien ehkäisyn tärkeys tänä päivänä ja tulevaisuudessa. (SSI 2011).

Kaikki nämä edellä mainitut tutkimukset liittyivät jollain lailla konfliktin uhkaan sekä Venäjän sotilaallisiin intresseihin Arktiksella. Omalla tutkimuksellani haluan tuoda keskusteluun ja tarkastelun kohteeksi myös, kuinka tämän konfliktin uhan esille tuonti ja aiheesta keskusteleminen eroaa Yhdysvaltain ja Venäjän media –keskustelussa. Toki työni pituuden ja aikarajan puitteissa en pysty käsittelemään medialähteitä kovin laajalti, mutta pyrin tuomaan esille mainitsemani tavoitteet ainakin valitsemieni artikkeleiden pohjalta.

Mielenkiintoni kohdistuu suurvaltojen suhteeseen sekä Arktiseen alueeseen, sillä alueena tuo on hyvin muuttuva sekä kehittyvä. Esimerkiksi tällä hetkellä ilmastonlämpenemisen myötä alueesta muodostuu yhä enemmän merkityksekkäämpi sekä se varmasti nostaa Arktista vielä näkyvämmiin julkiseen keskusteluun kuin mitä se on jo nyt ollut. Tämän tapahtuessa uskon, että meidän tulee yhä enemmän keskittyä pohtimaan uutisoinnissa käytettyä retoriikkaa sekä pystyä paljastamaan niiden tarkoituksia ja pyrkimyksiä.

2.AINEISTON TARKASTELEMINEN

Aineistoksi olen valinnut kaksi uutisartikkelia Venäjän sekä Yhdysvaltojen uutislähteistä sekä kaksi virallista dokumenttia Fairbanksin ministerikokouksesta vuodelta 2017. Aineistojen valinnassa olen keskittynyt ensisijaisesti niiden sisältöön, mutta myös uutiskanavan kontekstiin, yleisöön sekä kirjoitustyyliin. Myöhemmin tämän kappaleen aikana tulen selventämään tarkemmin artikkeleiden sisältöä sekä valintaa.

Venäjän uutisartikkeliksi valitsin TASS –uutistoimiston artikkelin *“Putin says Russia wants to build good relations with US”*, joka on ilmestynyt 30.3.2017 TASS -mediassa. Artikkelin kirjoittajaa ei erikseen kyseisessä uutisartikkelissa mainita. Artikkelissa selvennetään Putinin kantaa ja mielipiteitä Venäjän suhteesta Yhdysvaltoihin ja kontekstina toimii Arktinen foorumi Arkangelissa, Venäjällä vuonna 2017. Tekstissä tuodaan esille esimerkiksi, kuinka Putin puolustautuu negatiivisilta väitöksiltä Venäjää kohtaan ja toteaa niiden olevan pelkästään provosointia Yhdysvaltain puolelta. Hänen mielestään juuri Venäjä -vastaisia väitöksiä ja mielipiteitä käytetään Yhdysvalloissa nimenomaan nostamaan omaa poliittista valtaa, eikä niille ole totuudellista perustetta. Arktisen alueen toiminnasta Putin mainitsee esimerkiksi ilmaston muutoksen, ympäristön sekä luonnonvarojen suojelun. Arktiksesta puhuttaessa Putin ei nosta artikkelin mukaan esille minkäänlaisia ristiriitoja arktisten maiden välillä. (TASS, 2017). Valitsin tämän artikkelin mm. sen kontekstin takia, sillä Putinin puheiden paikkana toimii Arktinen foorumi, joka tekee kontekstista hyvinkin sopivan ja relevantin tämän tutkimuksen kannalta. Artikkelin sisältö myös sopii tutkimukseeni, sillä se käsittelee Venäjän ja USA:n suhteita Venäjän näkökulmasta sekä

keskustelee Arktisesta alueesta. Lukijakunta tällä kyseisellä uutiskanavalla on melko laaja, sillä se on suunnattu nimenoman kansainväliselle lukijakunnalle. Suurin osa venäläisistä uutiskanavista tarjoaa uutisia vain venäjän kielellä, joten tämä on todennäköisesti suunnattu myös kansainvälisille tahoille. TASS –uutiskanava on Venäjän vanhin uutiskanava ja sen tähdenkin mielestäni hyvä valinta tähän tutkimukseen (TASS –historia). Venäläisiä uutisia lukiessa, kuten toki myös muiden valtioiden, on hyvä ottaa huomioon, onko lehti valtion omistama vai yksityinen. Kyseinen uutistoimisto TASS on valtionomistama, kuten venäjän kielisestä yhteystieto –kohdasta pystytään päättämään (TASS-Контактная информация). Tutkiessani Venäläisiä uutistoimistoja, niistä hyvin moni oli valtionomistamia, joka tietenkin asettaa oman kontekstinsa uutisille ja niiden sanomalle.

Vertailevaksi artikkeliksi valitsin Yhdysvaltojen uutistoimisto TIME:n artikkelin “*A Melting Arctic Could Spark a New Cold War*”, joka on julkaistu 12.5.2017. Kirjoittajana toimii Paul Watson. (TIME 2017). Kyseisen artikkelin kirjoitustyyli on paljon erilaisempi kuin ylhäällä käsittelemäni artikkeli. Kyseessä on ennemminkin kirjoittajan oma näkemys, johon hän on lisännyt perusteluiksi ja tueksi muiden kommentteja ja analyyseja Arktisesta alueesta ja sen tilanteesta. Artikkelin keskittyy lähinnä ilmastonmuutoksen aiheuttamaan jäätiköiden sulamiseen Arktiksella ja tästä aiheutuvaan kilpailuun luonnonvarojen suhteen. Tekstissä nostetaan esille Venäjä vahvana toimijana alueella, luodaan uhkakuvia sekä kritisoidaan Putinin esittämiä kommentteja alueen rauhan ja yhteistyön tärkeydestä Arktisella alueella. Myös tämän artikkelin yksi konteksteista on Arkangelin Arktinen foorumi 2017 ja siellä Putinin antama puhe, kuten myös TASS:n artikkelissa, joka toimii yhdistävä tekijänä näiden kahden artikkelin välillä. Tämä luo mielenkiintoisen tarkastelunäkökulman artikkeleiden välillä ja olikin yksi niistä syistä, jonka vuoksi kyseiset artikkelit valitsin. TIME:n lukijakunta on todennäköisesti melko laaja niin Yhdysvaltain sisällä myös globaalisti, sillä jo ihan pelkästään englannin kieli avaa näyttämön suuremmalle yleisölle. Myöskin Yhdysvallat ovat hyvin seurattu suurvalta, jonka uutiskanavat ovat suosittuja maailmanlaajuisesti. TIME on perustettu 1923, ja se kuvailee itse olevansa hyvin informatiivinen aikakauslehti maailman tapahtumista (TIME: *Reprints, Licensing and Permissions*).

Seuraavaksi avaan kaksi Fairbanksin asiadokumentteja ja tuon esille miksi valitsin ne aineistoksi tukemaan kahta edellä käsittelemääni uutisartikkelia. Ensimmäisenä käsittelemän Rex W. Tillersonin, sen aikaisen Yhdysvaltojen ulkoministerin, puhetta Fairbanksissa, Yhdysvalloissa, 11.5.2017. Tuohon aikaan puheenjohtajamaana Arktisessa neuvostossa toimi Yhdysvallat. Puheenvuorossaan Tillerson tekee lyhyen katsauksen Yhdysvaltojen puheenjohtajakautteen ja mainitsee esim. yhteistyön, jota alueella on tapahtunut sekä kehitysprojekteja, joita on toteutettu. Tillerson tuo esille myös ilmastonmuutos – kysymyksen, josta on noussut huolta, kuinka Trumpin hallitus on lähestynyt ilmastonmuutosta ja sen vaatimia toimenpiteitä. Hän myös toivottaa Suomelle menestystä puheenjohtajakaudelleen. (Tillerson, 2017). Tillersonin puheenvuoro on hyvin muodollinen, kuten toki voikin olettaa kontekstin puolesta. Hän ei juurikaan mainitse ristiriitaisia seikkoja, paitsi ilmastonmuutoksen aseman Trumpin hallinnossa, josta Tillerson kuitenkin puhuu hyvin muodollisesti keskittämättä siihen sen enempää huomiota.

Seuraavaksi vielä nopea katsaus Venäjän ulkoministerin Sergey Lavrovin puheenvuoroon samaisessa kokouksessa, jossa myös edellinen puheenvuoro tapahtui. Tiivistäen hänen puheenvuoronsa, Lavrov nostaa esille Arktisen alueen yhteistyön tärkeyden, tieteen kehityksen sekä lisää ettei alueella ole konfliktin uhkaa. Hän myös painottaa Venäjän asemaa kansainvälisten ongelmien kohtaamisessa, suurimpana Arktisena valtiona. Hyvin mielenkiintoisena ja tämän tutkimuksen kannalta erittäin relevanttina nostona tulee kiinnittää huomiota Lavrovin kommenttiin siitä, kuinka jotkut hänen ministeri kollegat olivat esittäneet huolenaiheen Arktisen turvallisuuteen liittyen. Lavrov muistuttaa, että ennen oli tapana pitää kokouksia Arktisten päämiehien välillä, jotka loivat luottamuksen tunnetta, mutta valitettavasti kyseisiä kokouksia on lykätty muutaman vuoden ajan. Hän vielä lisää tämän aiheen loppuun, ettei nämä lykkäykset ole tapahtuneet Venäjän aloitteesta. (Lavrov 2017). Mielestäni Lavrovin esittämä vastaus muiden huolenaiheeseen turvallisuudesta on melko epäselvä ja jopa luo tunteen, että ulkoministeri välttelee aihetta ja siihen kantaa ottamista. Toki turvallisuus –agenda on hyvin vakavasti otettava asia, ja siihen kommentointi oman valtion edustajana luo varmasti paljon paineita, varsinkin jos kyseiset huolenaiheet ovat esitetty nimenomaan koskemaan itse Venäjän toimia. Tästä voi päätellä, että muiden maiden ministerit olivat olleet huolissaan nimenomaan Venäjän toimista Arktisella ja niiden vaikutuksesta sen turvallisuuteen. Kuitenkaan ei tässä tapauksessa

pystytään puhumaan fakta – tiedosta, sillä aiheesta ei ollut muuta tietoa Arktisen neuvoston dokumenteissa.

Molempien puheenvuorojen yleisönä toimii erityisesti kokouksen läsnäolijat sekä tietenkin jäsenvaltiot kokonaisuudessaan, sillä voi tietenkin olettaa, että puhujat haluavat vakuuttaa toiset jäsenvaltiot ja heidän edustajansa omilla argumenteillaan. He myös edustavat itse omaa valtiota, joka tulee ottaa huomioon dokumentteja lukiessa. On siis oletettavaa, että nämä kaksi edellä mainittua dokumenttia eroavat monessakin osin aikaisemmin käsitellyistä uutisartikkeleista, sillä esimerkiksi niiden konsepti ja itse yleisö on hyvin erilainen. Kahdesta lehtiartikkelista TASS:n artikkeli on lähempänä näitä dokumentteja siinä määrin, että artikkeli käsittelee lähinnä itse puhetta nostaen siitä esiin tiettyjä osia ja kommentteja. TIME:n artikkeli sen sijaan on enemmän keskittynyt analysoimaan Arktisen tilannetta kirjoittaja näkökulmasta huomioiden toki myös itse asiantuntijoiden mielipiteet ja näkökulmat.

Valitsin nämä kaksi asia – dokumenttia osaksi itse aineistoani, sillä haluan pitää ne uutisartikkeleiden takana ja käyttää niitä apunani analysoidessani kyseisiä uutisartikkeleita ja niissä käytettyä retoriikkaa ja argumentointia. Niiden tarkoitus on myös tuoda esille uutisoinnin ja virallisten dokumenttien eroja, joita yleisestikin ottaen yleensä esiintyy. Tiivistäen oman ajatuksen näiden asia – dokumenttien osalta on, että niiden tarkoitus on esiintyä niin analysoinnin pohjalla, runkona sekä luoda virallisen konseptin tutkimukselleni.

2.1. Katsaus Arktiseen Foorumin

Koska yllä mainitsin kyseisen foorumin jo useaan otteeseen, haluan vielä hieman valaista kyseistä konseptia, jotta kokonaiskuva olisi mahdollisimman selvä. Työni koostuu useista eri aineistoista ja niiden analysoinneista, joten haluan pyrkiä välttymään mahdollisilta väärinymmärryksiltä. Arktinen foorumi pidettiin Arkangelissa, Venäjällä 29-30.3.2017, jonka pääaiheena oli “Ihmiset ja Arktis” (Arctic: Territory of dialogue). Kyseisiä foorumeita on pidetty jo aikaisempina vuosina, ensimmäisen kerran vuonna 2010 ja foorumeiden

tarkoitus on mahdollistaa keskustelu Arktisen kohtaamista ongelmista sekä kehittämisestä kansainvälisten toimijoiden kesken (mt.).

Putin piti puheen Foorumissa, kuten jo voimmekin arvata Venäjän isännöimästä tilaisuudesta, ja hän keskittyi puheessaan mm. Alueen kehitykseen, ilmastonmuutokseen sekä yhteisiin tavoitteisiin. Hän myös painottaa, että alueella ei vallitse minkäänlaista konfliktin uhkaa ja että Venäjä on avoin kaikella alueella tapahtuvalle yhteystyölle. (Vladimir Putin's speech at the 'Arctic: Territory of Dialogue' International Arctic Forum). Pidän tätä kommenttia erittäin mielenkiintoisena ja oman työnikin kannalta relevanttina ja tulenkin palaamaan siihen vielä myöhemmin tekstissäni.

3. TEORIAN HAHMOTTAMINEN

Seuraavassa luvussa esittelen teorian, jota hyödynnän analysoinnin tekemisessä. Käsittelem ensiksi argumentointia, joka työssäni on analysoinnin kohteena. Otan huomioon myös yleisön käsitteen sekä termit "*eetos, paatos ja logos*". Tämän luvun tarkoituksena on antaa lukijalle työkalut analysoinnin seuraamiseen ja ymmärtämiseen sekä taustoittaa analyysitapa, jota työssäni käytän.

3.1. Argumentointi uuden retoriikan keskiössä

Artikkeleiden analysoinnin ja tarkemman tutkimisen apuna, tulen käyttämään retorista analyysia, jossa tarkastelun kohteena on erityisesti argumentoinnin analysointi. Tämän pohjalta pystyy jo toteamaan, että työni kiinnittyy enemmän uuteen retoriikkaan, joka on laajentunut tiukasta yleisö -käsityksestä ja argumentoinnin sisällöstä erottelemattomaan yleisöön sekä argumentointien analysointiin. (Perelman 1996, s.11-12). Retoriikan sekä dialektisten ja analyttisten päätelmien takana on Aristoteles, joka kehitti nämä kaksi

päättelyn muotoa ja erotti niistä retoriikan. Aristoteleelle retoriikka oli nimenomaan julkisen puhujan puheessa käyttämät tekniikat, jotka hän esitti paikalla olevalle yleisölle. (mt., s. 11). Aristoteleen yleisö oli siis hyvin tarkkaan määrätty, eikä se sisältänyt uuden retoriikan mukaisia universaaliyleisöjä.

Koska kyseessä on artikkeleiden sisällön analysointi sekä tarkoituksien pohtiminen, sopii argumentoinnin analysointi siihen erinomaisesti. Argumentointia sekä siinä käytettyjä retorisia keinoja tarkastelemalla pystyn paljastamaan artikkeleiden kielellisiä rakenteita, niiden tarkoituksia ja aikomuksia vakuuttaa artikkeleiden yleisöt. Aikaisemmin määritelin jo tekstien yleisöt ja on ne hyvä pitää mielessä läpi tämän tutkimuksen. Tulen myös palaamaan niihin vielä myöhemmin itse analysoinnin parissa.

Lähdetään liikkeelle argumentoinnin määrittelystä, mitä sillä tarkoitetaan ja miten argumentointi ymmärretään tutkimuksessani. Käytän argumentoinnin määrittämisessä hyväkseni Chaim Perelmanin teosta Retoriikan valtakunta (ilm. 1996, Vastapaino, Tampere). Yleisesti ottaen voidaan sanoa argumentoinnin olevan yleisön vakuuttamista erilaisia retorisia keinoja avuksi käyttäen. Eronen esimerkiksi todistamiseen, argumentoinnista löytyy usein paljon tulkinnan varaa ja itse aksioomat (perusoletukset) ovat molemmissa tapauksissa erilaisessa asemassa. Argumentoinnissa aksiooma tulee yleensä argumentoida, sillä ei ole olemassa yhtä ja oikeaa perusolettamusta, vaan oma näkökanta ja valinta tulee avata yleisölle. Josta päästäänkin argumentoinnin erityisluonteeseen, sillä yleisön rooli on hyvin tärkeä ja erityinen argumentoinnissa. Yleisön ja argumentoiija välillä on tietynlainen suhde, riippuen argumentoinnin kontekstista, ja siinä tapahtuu erilaisia kohtaamisia. Argumentoinnin päätavoite on vaikuttaa yleisöön, ohjailta sen mielipiteitä haluttuun suuntaan sekä vakuuttaa yleisö omasta kannasta. (Perelman 1996, 16-17).

3.2. Yleisö vaikuttamisen kohteena

Tästä onkin hyvä siirtyä itse yleisön käsitteeseen ja sen ymmärtämiseen tässä kontekstissa. Yleisön käsittämisessä syntyy helposti hämmennystä, sillä käsitteenä se on melko laaja. Yleisö voi olla itse puhujan omat ajatukset, tietty joukko, joka kuuntelee puhetta tai esimerkiksi universaaliyleisö eli käytännössä koko ihmiskunta. (Perelman 1996, 20-21).

Argumentointia analysoidessa on hyvä keskittyä miettimään, kenelle puhuja puhuu ja miksi juuri tietylle yleisölle. Täysin oikeaa ja täsmällistä vastausta kysymykseen on todennäköisesti melko haastavaa edes löytää, mutta on hyvä pystyä erottelemaan jokaisesta argumentointitilanteesta edes jonkinlainen yleisö, jotta itse argumentoinnin analysoiminen tulee selvemmäksi. Esimerkiksi tämän tutkimuksen kannalta relevantti, uutisartikkelin yleisö, voi vaihdella hyvinkin suuresti: Onko kyseessä tietyn maan lehti, joka on kirjoitettu maan kielellä, vai onko kyseessä globaalimpi artikkeli, jonka kirjoituskielenä on käytetty esimerkiksi englantia, joka pelkästään jo kielen avulla avaa artikkelin globaalille lukijakunnalle. Myös artikkelin aihe vaikuttaa yleisöön, puhutaanko tunnetuista ilmiöistä vai kenties hieman erikoisemmasta aiheesta.

Haluan vielä tehdä selvän määrittelyn omien artikkeleideni sekä Fairbanksin dokumenttien yleisöistä. TASS –uutiskanavan artikkelin yleisön näen hyvin globaalina, sillä ensinnäkin artikkeli on kirjoitettu englanniksi, joka venäläisessä mediassa ei ole mitenkään yleistä ja englannin kielisiä venäläisiä uutisia on jopa hieman haastavaa löytää. Toiseksi TASS on valtion omistama lehti, joten sen uutisoinnitkin ovat ainakin tämän suhteen melko virallisia ja lähellä valtion kantaa. Myös TIME –lehden artikkelin koen olevan melko globaali, sillä tässäkin pelkkä kieli vaikuttaa siihen, että ihmiset ympäri maailmaa pystyvät lukemaan sitä. Yhdysvallat ja Venäjä ovat myös kaksi suurvaltaa ja heidän uutisoinnit varmasti kiinnostavat ihmisiä myös kansainvälisesti. Fairbanksin ministerikokouksen yleisö on aivan erilainen ja puheenvuorot ovat ensisijaisesti suunnattu kokouksen läsnäolijoille. Toki dokumenttien julkaiseminen Arktisen neuvoston sivuilla, mahdollistaa niiden pääsyn suuremmalle lukijakunnalle, mutta tässä tapauksessa todennäköisesti dokumentteja lukee vain asiasta erityisesti kiinnostuneet, journalistit sekä tutkijat. Tulee myös huomioda, että näiden kokouksien sisältöä usein uutisoidaan eri valtioiden medioissa, mutta siinä tapauksessa itse ministerin esittämä puheenvuoro ei enää säily sellaisenaan, vaan sitä muokataan journalistin toimesta, jolloin puheenvuoro ei merkityksessään ole enää täysin samanlainen kuin alkuperäinen puhuja sen tarkoitti olevan.

Aineistojeni yleisöt eroavat toisistaan jossakin määrin ja tähän onkin hyvä kiinnittää huomiota. Eri sananvalinnat, argumentoinnit ja vaikuttamisen keinot vaihtelevat myös

yleisön mukaan, sillä aina argumentti suunnataan tietylle yleisölle ja vaikuttamisen keinoissa otetaan huomioon, ketä tai keitä halutaan vaikuttaa.

3.3.Eetos, Paatos ja Logos

Lopuksi on hyvä tiivistää loppuun Aristoteleen kehittämät käsitteet eetos, paatos ja logos, joiden merkitys argumentoinnissa ja sen tulkinnassa on hyvä ymmärtää ja osata yhdistää ne oikeaan yhteyteen. Tulen myös käyttämään näitä käsitteitä aineistoa analysoidessani, joten senkin puolesta on käsitteet vielä hyvä avata sekä selventää, miksi ne ovat työssäni relevantteja.

Eetoksena pidetään itse reetoria eli puhujaa/kirjoittajaa riippuen siitä, missä kontekstissa olemme. Tämän tutkimuksen kontekstina toimii uutisartikkelit ja eetoksena on artikkeleiden kirjoittajat. *Paatos* käsitetään yleisönä, eli kenelle argumentit esitetään, ja kuten yllä jo esitettiin, se voi olla tietty joukko, lukijakunta tai esimerkiksi universaali -yleisö. Omassa työssäni yleisö on nimenomaan lukijakunta, jolle artikkelit on suunnattu. Määrittelin molempien artikkeleiden yleisöt jo ylempänä, mutta vielä kerratakseni, analysoin yleisöjen olevan kansainväliset, arktisesta keskustelusta sekä suurvaltojen suhteesta kiinnostuneet. Viimeinen käsite, eli *logos*, on argumentti, se millä yleisöä pyritään vakuuttamaan. Juuri logos on se, mihin itse työssäni keskityn. (Palonen1997, s. 25).

3.4.Retorinen analyysi

Keskityn analyysissäni argumenttien retorisiin keinoihin, sillä haluan nimenomaan selvittää, kuinka tietynlaista kuvaa halutaan rakentaa Arktisen alueen tilanteesta yleisölle. Tulen käyttämään apunani Arja Jokisen määrittelemiä retorisia keinoja, jotka löytyvät teoksesta *Diskurssianalyysi liikkeessä* (Jokinen ym. 1999, s.132-159). Jokisen mainitseminen keinojen lisäksi käytän apunani myös muita vaikuttamisen keinoja, sillä kuten Jokinen itsekin

mainitsee, ei välttämättä hänen määrittelemänsä keinot sopeudu sellaisenaan jokaiseen kontekstiin. Jokaisen analysoijan tulee itse myös perehtyä omaan aineistoonsa, sen sisältämiin argumentteihin ja niiden vaikuttamisen keinoihin, niin että pystyy onkimaan sieltä myös muunlaisia keinoja kuin vain hänen omat listaamansa ja teoksessa esittämänsä keinot. (mt. S. 132).

Pyrin myös itse analysointia tehdessäni keskittyä retorisen analyysin tiimoilla tarkastelemaan keinojen aikaansaamaa ilmiötä pääasiallisesti, eikä keinoja itsessään. Haluan pyrkiä paljastamaan jokaisen keinon takaa nimenomaan sen merkityksen ja vaikutuksen päätökseen, johon keinolla pyritään. Jokinen myös huomauttaa, kuinka olennaista on nimenomaan pystyä analysoimaan retoristen keinojen aikaansaannosta (mt. S.131).

4.UUTISARTIKKELEIDEN ANALYSOIMINEN

Seuraavassa luvussa analysoin keräämäni aineistoa, käyttäen hyväksi ensisijaisesti äsken mainitsemaani Jokisen ym. teosta *Diskurssianalyysi liikkeessä*, jossa hän on erotellut erikseen retorisia keinoja. Tulen hyödyntämään Jokisen mainitsemia keinoja, mutta aion karsia oman materiaalin kannalta epäolennaisia pois sekä lisätä vaikuttamisen keinoja, jotka mielestäni toimivat työni kontekstissa. Aloitan ensin analyysin tekemisen Venäjän uutislähteestä, siirryn siitä Yhdysvaltojen uutistoimiston lähteeseen ja lopuksi vielä yhteenvetona vertailen hieman analyysin tuloksia näiden kahden artikkelin välillä saadakseni luotua mahdollisimman ehjän kokonaiskuvan omista huomioistani ja analyysin tuloksista.

4.1“Putin says Russia wants to build good relations with US”

Tämän artikkelin otsikko sisältää jo vaikuttamisen keinoja, mikä tietenkin on hyvin yleistä, otsikkohan monesti saa meidän lukemaan kyseisen artikkelin. Jo se, että artikkelin otsikossa

mainitaan yhteistyö kahden suurvallan välillä, on jo sellaisenaan hyvä keino saada lukijoita puoleensa, sillä Venäjän ja Yhdysvaltojen keskinäinen suhde on usein ollut hieman kyseenalainen. Otsikosta on havaittavissa myös kirjoittajan liittoutumisaste itse esitettyyn kommenttiin, sillä hän mainitsee “*Putin sanoi...*”, joka etäännyttää hänet itsensä kyseisestä kommentista. Liittoutumisasteella tarkoitetaan siis sitä, esittääkö argumentin esittäjä sen omissa nimissään vai etäännyttääkö hän itsensä kommentista, josta ei enää voi tietää, onko kirjoittaja itse samaa mieltä (Jokinen 1999, s. 136-137). Tästä päästäänkin tekstin luonteeseen, josta haluan vielä huomauttaa, että vaikka kirjoittaja referoi Putinia paljon, ja nimenoman koko artikkeli perustuukin lähinnä Putinin sanomisille, en silti pidä Putinia eetoksen asemassa, sillä todellisuudessa kuitenkin kirjoittaja, joka tässä tapauksessa on anonyymi, on tekstin luoja ja puhuja eli eetos. Myös liittoutumisasteena kirjoittaja esiintyy enemminkin Putinin argumenttien esittäjän, eikä hän itse seiso kommenttien takana.

Artikkelin aloituskappale on hyvin provosoiva sekä herättää varmasti lukijassa paljon ajatuksia ja mielipiteitä, sillä kirjoittaja aloittaa tekstinsä hyvin vahvoilla väitöksillä Yhdysvaltoja kohtaan. Tässä kappaleessa selvästi halutaan nostaa Venäjää ylemmäs ja tuoda lukijalla esiin negatiivisia väitöksiä Yhdysvalloista sekä samalla puolustaa Venäjää. Artikkelissa mm. väitetään, että Venäjä -vastaisilla kommentteilla yhdysvaltalaiset poliitikot haluavat nostaa omaa poliittista valtaansa. Alussa on myös havaittavissa toiston avulla vaikuttamista, nimittäin Putin väittää negatiivisten Venäjä -kuvien olevan vain “valheita, sepitelmiä ja provokaatiota” (“*lies, fabrications and provocations*”). Tämä kolmen sanan toisto myös mainitaan itse tekstissä kolmeen otteeseen, joten sillä selvästi halutaan herättää lukijan mielenkiinto ja alitajuntaisesti muuttaa heidän mielipiteitänsä venäjämielisempään ajatteluun päin. Jokinen myös mainitsi toiston olevan retorinen keino, joskin yleensä tutkimuksissa ja tieteellisessä tekstissä toiston rooli voi olla hieman erilainen (Jokinen 1999, s. 154). Tässä on kuitenkin kyseessä uutisartikkeli, joten toisto ihan sellaisessa merkityksessään on luettavissa vaikuttamisen keinoin ja sen se mielestäni tässä kontekstissa ajaa. Alussa vedotaan myös fakta tietoon, joka löytyy myös Jokisen retorisista keinoista, (mt., s.140), jossa siis vedotaan gallupiin Yhdysvalloissa, jonka mukaan siellä on paljon Venäjä mielisiä ihmisiä. Tässä erikoista ja tarpeen huomauttaa on se, että vaikka vedotaan ns. tosietoon, ei kuitenkaan esitetä minkäänlaisia tietoja mainitusta gallupista. Itse olisin odottanut saavani esimerkiksi gallupin vuosiluvun tai muuta sen tapaista. Eli en tämän

puitteissa pitäisi kyseistä tietoa loppupeleissä mitenkään tositetona, vaikkakin siihen sillä on varmasti pyritty.

Artikkelin edetessä otetaan esille globaaleita asioita, minkä myös luokittelisin omalla tavallaan vaikuttamisen keinoksi, sillä tällä nimenomaan halutaan vakuuttaa lukija ajankohtaisten asioiden puolesta sekä kuinka niitä Venäjällä pidetään tärkeinä. Esimerkiksi ilmastonmuutos -kysymys nostetaan esille ja mainitaan Washingtonin kanta ja Putinin vastaus tähän asetelmaan. Päätelin tämän tarkoittavan tuohon aikaan esillä olevaa ongelmaa siitä, ettei Donald Trumpin hallitus ollut vielä ilmaissut kantaansa ja asemaansa ilmastonmuutos -kysymykseen. Tämä asia nousi myös esille Fairbanksin ministerikokouksessa, jossa Tillerson vastasi kanssaolevien huoleen asiaa kohtaan ja sanoi, että Yhdysvallat eivät kiirehdi päätöksen tekemisessä, vaan haluavat löytää heidän kannalta oikean ratkaisun (Tillerson 2017). Ilmastonmuutos -kysymys on tietenkin erityisen suuri asia Arktisen alueen kannalta, kuten jo aikaisemmin on mainittu, sillä toki lämpeneminen muokkaa Arktisen luontoa ja sulattaa jäätiköitä. Artikkelissa käytetään lainausta Putinin esittämään kommenttiin ilmastonmuutoksesta seuraavasti:

“I would not use these issues, important for all mankind, as a tool in the domestic political battle in the US”. (TASS 2017).

Ymmärrän tämän lainauksen liittyvän myös hieman aikaisemmin esille tuomaani kommenttiin Venäjän provosoinnista ja sen hyödyksi käyttämisestä Yhdysvaltojen omassa politiikassa. Putinin ilmaisu ilmastonmuutokseenkin viittaa siihen, että hän vihjailee Yhdysvaltojen käyttävän ilmastonmuutos -korttia poliittisissa debateissa vain ikään kuin “välineenä” saavuttaa jotain, eikä niinkään asian selvittämiseen ja kannan ottoon keskittyen. Jokinen luonnehtii retoristen keinojen joukossa myös yksityiskohdilla vaikuttamisen erääksi keinoksi (Jokinen 1999, s.144), ja tässä juuri näin tapahtuu, sillä selvästi lukijaa yritetään jollain tavalla myös johdatella tähän suuntaan, kuten sen äsken itse tulkitsin. Tässä tapauksessa Putin itse vapautuu vakavista syytöksistä kilpailijamaatansa kohtaan, mutta samalla hän ujuttautuu kuulijoidensa mielipiteisiin.

Artikkelissa otetaan kantaa arktisen alueen tilanteeseen, Yhdysvaltojen ja Venäjän suhteiden ja yhteistyön näkökulmasta, mikä tietenkin on oman työni kannalta hyvin relevanttia ja siksi

haluankin keskittyä tähän kappaleeseen erityisesti. Artikkelin alku jo hyvin pohjusti tätä tilannetta ja loi yleiskatsauksen suhteiden olemassa olevalle tilalle sekä oli hyvin relevantti aihe Arktiksen tilanteen kannalta. Tähän kohtaan haluan myös ottaa mukaan Lavrovin puheenvuoron Fairbanksin ministerikokouksesta, jotta pystyn pohjustamaan esitettyjen argumenttien taustaa ja kenties nostamaan esille mahdolliset ristiriidat. Toki Lavrovin kanta on sama tai ainakin hyvin lähellä valtion virallista kantaa, joten Putinin mielipiteiden ja ilmaisujen tulisi olla ainakin jokseenkin samalla viivalla ministerikokouksessa esitettyjen asioiden kanssa. Mutta tässä kohtaa tulee ottaa huomioon, että lehtiartikkelin on kuitenkin kirjoittanut toinen henkilö kuin itse Putin. Arktinen alue nähdään tekstin kannalta positiivisen yhteistyön sisältämänä alueena, mistä löytyy hyvät eväät kehittää yhteistyötä niin suurvaltojen kuin muidenkin arktisten kansojen välillä. Kappaleessa käytetään paljon me –pronominia, jonka tarkoituksena on nimenomaan luoda kuva positiivisesta yhteistyöstä alueella sekä yhdistää Venäjää ja Yhdysvaltoja. Me –retoriikka kuuluu myös konsensuksella vaikuttamisen piiriin ja sillä nimenomaan halutaan tuoda yleisölle tunne, että argumentin esittäjä ei ole yksin esittämänsä argumentin kanssa, vaan hänen takanaan on joukko muita (Jokinen 1999, s. 139). Me –pronominien käyttö on lisäksi erinomainen tapa tuoda argumentin esittäjä jollain tavalla lähemmäs yleisöä. Alun negatiivisten ilmauksien puolesta onkin havaittavissa yhteistyötä korostavia argumentteja, eikä artikkelissa puhuta sanallakaan mahdollisesta konfliktista tai muista turvallisuusriskeistä. Myöskään Lavrov ei esitä omassa puheenvuorossaan Fairbanksin ministerikokouksessa, minkäänlaisia vihjauksia turvallisuusriskiin, hän ainoastaan kieltää ne. Tällä tarkoitan, että hän nostaa esille huolen, jota hänelle on esitetty muiden ministereiden joukosta, koskien Arktisen turvallisuus – tilannetta. Tähän hän vain toteaa, että aikaisemmin pidettiin arktisten valtioiden päämiehien kokouksia (vuoteen 2013 asti), jotka auttoivat luotettavuuden luomisessa, mutta ne valitettavasti lopetettiin, mutta ei Venäjän aloituksesta. (Lavrov 2017). Tällä luodaan yleisölle selvästi vaikutelma, ettei Venäjästä ole mitään uhkaa turvallisuuteen liittyen ja samalla osoitetaan syyttävällä sormella muita, joiden päätöksestä nämä kokoukset ovat mahdollisesti lopetettu. Tässä tavallaan hyödynnetään tosiasia –pohjaista vaikuttamisen keinoa, sillä väitteeseen vastataan esittämällä faktaa kyseisestä päämiehien kokouksesta, jonka Lavrovin mukaan on huomattu edistävän yhteisymmärrystä valtioiden välillä. Toki varsinaista fakta –tietoa ei esitetä, joka kumoaisi esitetyn huolen turvallisuus –tilanteeseen liittyen, mutta Lavrov silti hienovaraisesti pystyy esittämään vastaväitteen ilmeneville huolille. Lavrov myös painottaa ennen tätä esitettyä huolta turvallistamisesta, ettei

Arktiksella ole havaittavissa mahdollista konfliktia ja viittaa lauseessa myös kansainväliseen lakiin ja sen tuomaan turvaan (mt.).

Artikkelin keskustellessa arktisen alueen yhteistyöstä sekä Venäjä-Yhdysvallat –suhteesta, ilmenee puheenvuorosta myös Jokisen mainitsemaa ääri-ilmaisujen käyttöä, jolla selvästi pyritään vakuuttamaan lukija yhteistyön kulusta (Jokinen ym. 1999, s.150). Ääri-ilmaisun voimme löytää esimerkiksi seuraavasta lauseesta:

"We have very good examples - we are cooperating with ExxonMobil and other partners in development of this region. There are huge prospects for Russia, for the United States, and for the whole world at large," (TASS 2017).

“Very good examples-” ja “huge prospects”, ilmaisut pyrkivät vaikuttamaan yleisön lukijoiden mielikuvaan Arktiksen yhteistyönäkymästä sekä luomaan ajatuksen, että yhteistyö toimii ja se on koko ajan kehittymässä parempaan suuntaan. Uutisartikkelin ja Lavrovin näkökulmasta Arktisen yhteistyö vaikuttaa olevan siis hyvällä mallilla, eikä konfliktin uhkaa ole havaittavissa ainakaan näiden kahden aineiston perusteella (TASS 2017; Lavrov2017).

4.2. “A Melting Arctic could spark a new Cold war”

Seuraavassa analyysiosiossa käsittelem toista uutisartikkeliani, joka keskustelee arktisesta alueesta Yhdysvaltojen uutislähteen näkökulmasta. Tämän tukena minulla on myös Tillersonin puheenvuoro Fairbanksistä, jota käytän sekä tukemaan, että erottelemaan artikkelissa esitettyjä väitteitä ja argumentteja. Kyseinen artikkeli eroaa moniltakin osin TASS:n uutisoimasta tilanteesta esimerkiksi siltä osin, että se käsittelee arktisen alueen tilannetta hyvin erilaiselta kannalta ja kirjoittajan oma näkemys asiasta nousee monistakin argumenteista esille. Kirjoittaja Paul Watsonin argumenteista löytyy paljon mielenkiintoisia retorisia keinoja, joita haluan seuraavaksi analysoida lisää.

Jo itse artikkelin otsikko on melko huomiota herättävä ja varmasti saa yleisön huomion jos sen puolesta. Uuden kylmän sodan mahdollinen uusiutuminen luo uhkakuvia, sekä yhdistämällä siihen alueen, jota on yleisesti pidetty “turvallisena ja yhteistyön alueena” luo otsikkoon vielä vahvemman merkityksen. Watson aloittaa kirjoituksensa hyvinkin dramaattisella tavalla, sillä heti toisen kappaleensa loppuun hän kirjoittaa seuraavasti:

“The health of the planet is at risk.” (TIME 2017).

Tällä lauseella hän viittaa niin ilmastomuutos –kysymykseen, johon Trumpin hallitus ei tuossa vaiheessa ollut vielä ottanut kantaa, sekä Arktisen jäätiköiden sulamiseen ja siitä aiheutuvaan kilpailuun. Watson käyttää hyväksi Jokisen mainitsemaa numeraalista vaikuttamisen keinoa (Jokinen 1999, s. 146), kun hän mainitsee arktisen alueen rikkauksista, jotka itsekin nostin jo alkutyössäni esiin. Tällä hän selvästi pyrkii tuomaan yleisölle esille alueen tärkeyden, sillä lukija helposti kiinnittää huomiota tämän tyyppisten numeraalisten lukujen esille tuomiseen. Se myös painottaa puhuttua asiaa vielä enemmän. Lisäksi Watson mainitsee mielenkiintoisen yhteyden Tillersonin, Exxonin (yhdysvaltalainen öljy-yhtiö) sekä venäläisen öljy-yhtiö Rosneftin välille. Watsonin mukaan Tillersonin ollessa Exxonin puheenjohtaja, hän teki Rosneftin kanssa sopimuksen arktisen alueen varojen löytämisestä sekä niiden hyödyntämisestä. Tämän kaltaisten huomioiden tuonti esille yleisölle on yleensä hyvin tarkasti harkittua, sillä niillä yleensä halutaan tuoda jonkinlainen tarkoitus esille, voisi jopa lukea sen narratiivisen vaikuttamisen piiriin (Jokinen 1999, s.144).

Artikkelista on luettavissa myös tutkijan kategorian (mt. S.135) hyväksikäyttöä ja sen avulla yleisön vaikuttamista. Watson viittaa tutkijoiden mielipiteisiin puhuessaan arktisen alueen tilanteesta ilmastomuutoksen vaikutuksista sen tilaan ja siihen, missä tilanteessa arktinen alue on juuri nyt tällä hetkellä. Heidän mukaansa tilanne on jo nyt huolestuttava ja on menossa vain huonompaan suuntaan. Tällaisten asiantuntija –kategorioiden tuominen mukaan tekstiin on erinomainen keino voittaa yleisö puolelleen, sillä se todellakin tuo uskottavuutta tekstille. Mutta tässä kohtaan ei asiantuntija -kategorian esiin tuominen vaikuta kovinkaan paljon, sillä Watson puhuu vain yleisesti ottaen käsitteestä “*scientist*” eikä millään tavalla erottele keitä nämä “tutkijat” ovat, mitä he tarkalleen ottaen ovat tutkineet ja millä tarkoilla tuloksilla. Näiden tuloksien puuttuessa ei pysty täysin seistä Watsonin kommentin takana, eikä tämä osio tuo sen enempää uskottavuutta tekstin kokonaisuuteen, jota sillä kenties tavoitellaan. Jossain konteksteissa on huomattavaa, että yhden tai kahden asiantuntija –kategorian mukaan ottaminen tuo koko tekstille uskottavuutta, mutta tässä

tapauksessa en sanoisi asian olevan niin. Asiantuntija –kategoria nousee myös esille myöhemmin seuraavassa kappaleessa, jossa nostetaan Yhdysvaltojen armeijan esittämät riskit merenpinnan nousemisesta ja sen vaikutuksista rannan asukkaisiin sekä sotilastoimintaan. Watson kuvailee Arktisen tilannetta erilaisten metaforien avulla, kuten *“bloody competition”*, *“Russian aggression”*, *“dominant power”* jne. Metaforien käyttö on vaikuttamisen keinona lueteltu myös Jokisen keinojen listassa (Jokinen 1999, s. 148). Näiden sanojen avulla hän selvästi tuo lukijalle kuva, että kyseessä on vakava tilanne Arktiksella ja selvästi hänen mukaansa Venäjällä on siinä sormensa pelissä. Seuraavassa poimimassani kommentissa, Watson viittaa Yhdysvaltain puolustusministeri James Mattisin esittämään kommenttiin liittyen Venäjän toimiin sekä Yhdysvaltain vastaukseen siihen:

“Russia is taking aggressive steps to increase its presence there. I will prioritize the development of an integrated strategy for the Arctic.” (TIME 2017).

“Aggressive steps” -metaforalla kuvataan todennäköisesti Venäjän sotilas -strategiaa Arktisella alueella sekä runsaita jäänmurtajia, josta hän myös mainitsee myöhemmin artikkelissaan, sillä Venäjällä on niitä runsaasti enemmän kuin esimerkiksi Yhdysvalloilla itsellään. Tästä kommentista myös huokuu selvästi Yhdysvaltain nostamista Venäjän edelle, sillä kommentin esittäjä Mattis, esittää priorisoivansa yhtenäistää strategiaa Arktiksella ja samalla luo yleisölle tunteen, että Venäjä haluaa rikkoa sen. Tillerson sen sijaan, ei mainitse minkäänlaisia syytöksiä Venäjän suuntaan tai muutenkaan viittaa minkäänlaiseen erimielisyyteen tai yhteistyön puuttumiseen alueella. Hän vain mainitsee, että on kiitollinen, kuinka valtioiden sekä ihmisten yhteistyö on toiminut Yhdysvaltain puheenjohtajakaudella (Tillerson 2017).

Kenties yksi artikkelin mielenkiintoisimmista kappaleista liittyy Watsonin esittämään kommenttiin Arkangelin Arktisen foorumin tapahtumasta sekä Putinin kommentista:

“maintain the Arctic as a space of peace, stability and mutual cooperation.” (TIME 2017).

Puheensa lopussa, johon itse olen tutustunut kyseisen tapahtuman sivuilla, Putin esittää saman asian seuraavalla tavalla:

“Arctic as a territory of peace, stability, and mutually beneficial cooperation” (Vladimir Putinin puhe Arktisella Foorumilla 2017).

Watsonin mukaan tämä on kuitenkin vain Venäjän yritys rauhoittaa muita valtioita, mutta siitä huolimatta jotkut valtiot, joista hän mainitsee Ruotsin ja Suomen, pysyvät epäluuloisina. Tämän väitöksen hän perustelee, esimerkiksi Suomen ja Ruotsin Natoon liittymistä yms. Tämä on mielenkiintoinen esitystapa Watsonilta, mutta toisaalta erittäin tehokas tapa vaikuttaa lukijoihinsa, sillä hän ikään kuin esittää nämä asiat tosina ja sen avulla pyrkii vaikuttamaan yleisöön. Tämä keino löytyy myös Jokisen retorisisista keinoista (Jokinen 1999, s. 140). Nato –asian liittäminen tosiasioihin on toki ihan mielenkiintoinen esitys ja toki se on Yhdysvalloille tärkeä asia, mutta silti myös aika kaukaa haettu liittyen tähän kontekstiin. Näiden asioiden välillä toki saattaa olla yhteys, mutta Suomen liittymisestä Natoon on puhuttu jo todella kauan, enkä usko sen suoraa yhteyttä Arktisen mahdollisiin konflikteihin.

Loppukappaleessa Watson hieman hellittää omien provosoivien argumenttien kanssa, ja toteaa, ettei Venäjän sotilas –voima ole kuitenkaan vielä lähelläkään kylmän sodan aikaista tilannetta, ja *“green energy”* on kasvanut ja tullut halvemmaksi, joka taas puolestaan voisi vaikuttaa siihen, ettei arktisten fossiilisten polttoaineiden puolesta syntyisikään niin suurta kilpailua valtioiden välillä. Tämän kaltainen lopetus, jossa hieman tullaankin eri suuntaan, kuin itse teksti antoi ymmärtää, on melko yleinen, sillä siinä halutaan luoda lukijalle turvallinen olo ja samalla myös tasata omia vahvoja argumentteja. Jos Watson olisi päättänyt kirjoituksensa samalla tyyllillä kuin runkoteksti eteni, hän olisi myös poistanut *“positiiviset”* vaihtoehdot Arktisen tilanteen suhteen. Vaikka negatiivisten ja provosoivien argumenttien esittäminen on vahva vaikutuskeino, ei tule silti unohtaa positiivisen voimaa ja sen tärkeyttä yleisössä ja sen vaikuttamisen suhteen. Tämän lopetuksen avulla, kirjoittajasta jää lukijalle lopulta positiivinen kuva sekä hänen tekstinsä samalla saa harkitumman merkityksen, kuin jos hän olisi vain kirjoittanut negatiivisella tyyllillä alusta loppuun.

5.LOPUKSI

Lähdin työhöni liikkeelle siitä näkökulmasta, että arktisella alueella on ilmentynyt konfliktin riskin suuntaisia merkkejä. Halusin analysoida kahden suurvallan uutisartikkeleita ja selvittää retorista analyysia hyväksi käyttäen, kuinka arktisesta alueesta käytetty retoriikka sekä keskustelu eroaa näiden kahden maan välillä. Koska tämä on kandidaatintutkielma, en vielä pystynyt tekemään tutkimuksestani niin laajaa kuin olisin halunnut, joten jouduin valitsemaan vain kaksi uutislähdettä, jotta saisin ajan ja laajuuden puutteessa tutkimukseni valmiiksi. Tulee siis ottaa huomioon, että päätelmäni koskevat näitä kahta analysoimaani uutisartikkelia sekä niistä tekemiäni yleistyksiä.

Käsittelimäni kaksi artikkelia keskustelivat Arktiksesta hyvin eri tavalla, mikä oli erittäin mielenkiintoista ja johon kiinnitinkin analysoinnissani paljon huomiota. TASS:n artikkeli keskustelee alueesta positiiviseen tyyliin sekä painottaa yhteistyötä alueella. Sen sijaan kuitenkin Yhdysvaltojen ja Venäjän suhteista artikkeli puhuu eri sävyyn: Siinä selvästi halutaan tuoda yleisölle esiin, että Yhdysvallat käyttävät Venäjästä negatiivisia ilmauksia ja tämä on artikkelin mielestä pelkkää provosointia. Kaikesta huolimatta, Venäjä kuitenkin haluaa rakentaa Yhdysvaltojen kanssa hyvät suhteet, joka taas on omalla tavallaan ristiriitaista edellä mainitun kanssa. TIME:n artikkeli puolestaan puhuu arktisen alueen tilanteesta negatiivisempaan sävyyn ja selvästi haluaa yleisölle huomauttaa Venäjän olevan ainakin jossain määrin syyllinen Arktiksen tilanteeseen ja mahdolliseen konfliktin riskiin. Yhdysvaltojen ja Venäjän suhteisiin ei artikkeli ota juurikaan kantaa, mutta rivien välistä pystyy lukemaan, että Watson ei kokenut suhteiden olevan hyvät.

Näiden artikkeleiden tarkastelu on todella mielenkiintoista ja hyvin ristiriitaista, sillä selvästi molemmat haluavat vakuuttaa yleisöä toisen negatiivisista toimista ja samalla nostaa omaa asemaansa tämän kautta. Tämän perusteella on vaikea lähteä analysoimaan, kumman argumenteissa ja väitöksissä on enemmän perää vai onko kenties kummankaan, sillä käsittelimäni aineisto ei tähän anna tarpeeksi informaatiota. Virallisten dokumenttien perusteella, jolla tarkoitan siis Fairbanksin ministerikokouksen dokumentteja, ei alueella ole huolta konfliktiin ja näiden mukaan Arktinen nähdään tulevaisuudessakin erittäin yhteistyökyvykkäänä, joka varmasti vielä tulee lisääntymään. Erilaiset tutkimus –projektit

koetaan lisäksi tärkeänä niin Lavrovin kuin Tillersoninkin puheenvuoroissa (Lavrov 2017; Tillerson 2017). Virallisten lausuntojen takana toki saattaa aina olla myös asioita, joita ei ääneen sanota ja joita halutaan nimenomaan piilottaa yleisöltä. Tätä en toki pysty millään virallisella tiedolla todistamaan tämän tutkimuksen puitteissa, vaikka se olisikin äärimmäisen mielenkiintoista. Tämän tutkimuksen näkökulmasta pidän Fairbanksin kokouksen dokumentteja, joita olen siis aineistonani käyttänyt, sellaisenaan pätevinä, ja niiden pääasiallinen rooli tutkimuksessani olikin lähinnä tukea tai olla vastaan uutisartikkeleiden argumentteja.

Vaikka TIME:n uutisartikkeli käsitteleeekin aihetta melko negatiivisella tavalla sekä esittää melko jyrkkiäkin väitöksiä koskien Venäjää ja sen käyttäytymistä Arktiksella, koen myös artikkelin lopun osoittavan meille, ettei tilanne alueella ole niin paha, kuin esimerkiksi itse artikkelin otsikko (*“A Melting Arctic Could Spark a New Cold War”*) antaa olettaa. Myös TASS:n artikkeli, joka aluksi puhuu negatiiviseen sävyyn Yhdysvaltojen sekä Venäjän suhteista, ei kuitenkaan pidä tilannetta äärimmäisen huonona ja tuo esille, että nimenomaan Arktisen tilanne ei todellaan ole millään tavalla huolestuttava. Molemmat uutisartikkelit siis yrittävät selvästi vaikuttaa yleisöönsä esittäen toisesta osapuolesta negatiivisia väitöksiä sekä argumentoimalla omalta kannalta suopealla tavalla, mutta lopulta kuitenkin molemmat osoittavat, ettei tilanne maiden välillä ja Arktiksella ole niin huolestuttava eikä sen suurempaan huoleen ole tarvetta.

Kuten jo yllä mainitsinkin, olisin halunnut tutkija aihetta hieman syvemältä, käyttäen apunani useampia uutislähteitä sekä erilaisia virallisia dokumentteja, puheita yms., mutta ajan ja työn pituuden vuoksi en siihen tässä tutkimuksessa pystynyt. Tämän tutkimuksen avulla selvitin nimenomaan argumentteja sekä erilaisia vaikuttamisen keinoja ja miksi juuri nämä oltiin kyseiseen kontekstiin valittu. Aiheesta voisi myös keskittyä löytämään syitä miksi Arktiksella koetaan olevan konfliktin uhka tai minkä vuoksi Venäjää pidetään mahdollisena riskitekijänä. Toki vaihtoehtoja on useita, mihin suuntaan tutkimustani voisi jatkaa ja laajentaa, mutta esittämäni kysymykset ovat itseä askarruttavia, joihin toivoisin saavani vastauksen.

Lopuksi mainittakoon vielä, että huolimatta Venäjän ja Yhdysvaltojen ristiriitaisista suhteista tähän päivään asti, tutkimukseni kautta kuitenkin huomasi, että valtiot pystyvät työskentelemään yhdessä ja harjoittamaan yhteistyötä niinkin maaperältään rikkaassa alueessa kuin Arktinen on, josta olisi voinut uskoa koituvan suurempia ristiriitoja valtioiden välille. Seuraava katkelma kuuluu Putinin pitämään puheeseen Arktisella Foorumilla ja se tuo edellä mainitun yhteistyön Arktisella alueella esille, jonka vuoksi koin mielekkääksi esittää sen näin tutkimukseni lopussa.

“Such broad and respected international representation is a good sign of the political will of Arctic and other states to preserve the Arctic as a territory of peace, stability, and mutually beneficial cooperation.” (Vladimir Putinin puhe Arktisella Foorumilla 2017).

6. LÄHTEET

Aineiston lähteet

Rex W. Tillerson, Secretary of State: Remarks at the Arctic Council Ministerial Meeting, Fairbanks, USA, (11.5.2017), https://oaarchive.arctic-council.org/bitstream/handle/11374/2017/EDOCS-4296-v1A-ACMMUS10_FAIRBANKS_2017_Statement_by_US_Secretary_of_State.pdf?sequence=1&isAllowed=y, viitattu 18.10.2018

Sergey Lavrov, Foreign Minister: Statement at the Ministerial Meeting of the Arctic Council, Fairbanks, USA, (11.5.2017), https://oaarchive.arctic-council.org/bitstream/handle/11374/2024/EDOCS-4287-v2A-ACMMUS10_FAIRBANKS_2017_Statement_by_Foreign_Minister_of_Russian_Federation_EN.pdf?sequence=1&isAllowed=y, viitattu 18.10.2018

TASS, (20.3.2017): Putin says Russia wants to build good relations with US, <http://tass.com/politics/938457>, viitattu 15.10.2018

Watson Paul (12.5.2017), TIME: A Melting Arctic Could Spark a New Cold, <http://time.com/4773238/russia-cold-war-united-states-arctic-donald-trump-barack-obama-vladimir-putin/>, viitattu 16.10.2018

Lähteet

Arctic council: A backrounder, <https://arctic-council.org/index.php/en/about-us>, viitattu 20.10.2018

Arctic council: Russia Federation (2015), <https://arctic-council.org/index.php/en/about-us/member-states/russian-federation>, viitattu 16.12.2018

Artic: Territory of dialogue, International Arctic foun, <https://forumarctica.ru/en/about-the-forum-2/>, viitattu 20.11.2018

Arktinen keskus: Mikä on Arktinen alue & Arktisen alueen määritelmää, <https://www.arcticcentre.org/FI/arktinenalue>, viitattu 20.10.2018

Devyatkin Paul, (2018): Russia's Arctic Strategy; Ained at conflict or cooperations? (Part1), <https://www.thearcticinstitute.org/russias-arctic-strategy-ained-conflict-cooperation-part-one/> viitattu 17.11.2018

- Jokinen Arja, Juhila Kirsi ja Suoninen Eero (1999): Diskurssianalyysi liikkeessä, Tampere: Vastapaino, s. 126-155
- Palonen Kari, (1997): Kootut Retoriikat, Jyväskylän yliopistopaino, s. 25,
- Perelman Chaim (1996): Retoriikan valtakunta, Tampere: Vastapaino, 16-17, 20-21
- Rautala Ari (2013): Arktinen alue Venäjän sotilaallisesta näkökulmasta, <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/93209/Rautala.pdf?sequence=2>, s. 2, 4, viitattu 23.10.2018
- Strategic Studies Institute (SSI) (2011): Russia in the Arctic, <http://ssi.armywarcollege.edu/pdf/files/pub1073.pdf>, viitattu 17.11.2018
- TASS: History, <http://tass.com/history>, viitattu 17.10.2018
- TASS: Контактная информация, <https://tass.ru/contacts>, viitattu 17.10.2018
- TIME: Reprints, Licensing and Permissions, <http://time.com/reprints/>, viitattu 17.10.2018
- US. Department of State: Arctic, <https://www.state.gov/e/oes/ocns/opa/arc/>, viitattu 15.12.2018
- Vladimir Putinin puhe (2017): ‘Arctic: Territory of Dialogue’, kansainvälinen Arktinen Forum, <https://forumarctica.ru/en/news/vladimir-putin-s-speech-at-the-arctic-territory-of-dialogue-international-arctic-forum/> , viitattu 18.10.2018